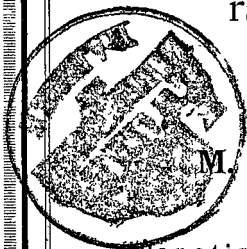

SEKELJI.

Rodoslovna in životopisna
razprava.

Spisal

M. Slekovec,

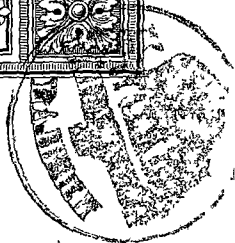
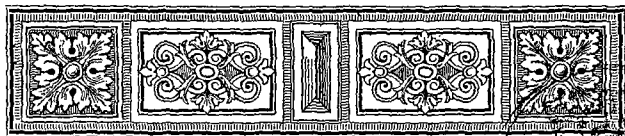
župnik.

Ponatis iz „Slovenca“.

V Ljubljani, 1893.

Samozaložba. — Tisek Katoliške Tiskarne.

Sekelji.

(Rodoslovna in životopisna razprava.)

Početek plemenitih rodovin je navadno zelo temen in vrh tega še z raznovrstnimi pravljicami tako preprežen, da večkrat še celó veščemu zgodovinarju ni lahko mogoče, izmišljotin ločiti od resnice. Ravno zaradi tega pa je tudi zelo težavno, zasledovati prednike slavnih môž in sestaviti njih prvotno rodoslovje. To velja zlasti o Hunyadih in ž njimi sorodnih Sekeljih.

Pripovedaje se, da se je ogerski kralj Žiga za krasotiče rad zanimal ter po spričevanju Enea Silvija ravno zaradi tega svoji drugi soprogi, Barbari Celjski, njeno razuzdano življenje prizanašal, ker ni bil sam nič boljši. Ko se je leta 1392. odpravljal na boj zoper Bolgare, seznanil se je v neki divni dolini na Sedmograškem (Hatzegerthal) s krasno vlaško boljarko Elizabeto ¹⁾ Morzinaj, ter si pridobil njeno ljubezen, ne da bi jej bil razodel svoj pravi stan in svoje ime.

Čez štiri mesece se je na povratku iz Bolgarije zopet oglasil pri Elizabeti, ki mu je razodela, da

¹⁾ Krones, *Gesch. Oesterr.*, II., 334 jo imenuje Katarino.

je mati, ter ga je prosila, naj reši njeno dobro ime. Žiga jej je nato podal zlat prstan z naročilom, naj ga kot spomin na kralja, ki jo je ljubil, varno shrani. Ako bode ž njim kedaj prišla v njegov kraljevi grad, jo bode bogato obdaroval.

Kmalu potem — ali kakor trdijo drugi, že poprej — bila je Elizabeta poročena s pregnanim vlaškim boljarom Ivanom Vojkom Butijem, kateremu je kralj vsa ugrabljena posestva zopet vrnil.

Na potu v svojo novo domovino porodila je dečka Ivana, — onega Ivaná Hunyada, ali kakor ga narodne pesmi imenujejo „Janka Sibinjana“, ki si je pozneje tako proslavil svoje ime.

Čez nekaj časa se je kralj Žiga podal zopet na boj zoper Bolgare. Pri tej priložnosti je obiskal svojo nekdanjo izvoljenko in njenega sina, ter nju povabil v Budo, kjer jima hoče pri nekem meščanu oskrbeti stanovanje. Velika bêda je prisilila Elizabeto, da je povabilo sprejela ter se na pot podala. Pa na potu je črni vran odnesel otroku osodepolni prstan, katerega je bila mati dečku dala, da bi se ž njim igral.

Brat Gašpar pa, ki je svojo sestro Elizabeto in njenega sinčka v Budo spremljal, je z lokom usmrtil krilatega roparja ter prestrašeni materi vrnil prstan. Odtod je Ivan, katerega je kralj za svojega paža sprejel in mu grad Hunyad s šestdesetimi vesnicami podaril, dobil priimek „Corvinus“ (vrana), v svoj grb pa vrana s prstanom v kljunu ¹⁾).

¹⁾ Meynert, Gesch. Oesterr., IV., 477 in Styria IV., (1846) 282.

Imenovana Elizabeta, mati Ivana Hunyada, je z Vojkom imela več otrok. Ena njunih hčeri, katere pa po imenu ne poznamo, je v zakon vzela Blaža, iz rodovine Sekeljev. ¹⁾

Sekeljji „Siculi-Szekler“, so po mnenju učenjakov bili Madžari, ki so se v Erdeljsko preselili; — Bruno Querfurtski jih imenuje „črne Madžare“. Živelii so v zapadnih in srednjih krajih Erdelja in so še le pozneje, begajoči pred Biseni, došli v sedanjo Sekeljsko (terra Siculorum, Szeklerland), kjer jih je kralj Vladislav Sveti našel ter jih za graničarje tam postavil. Odtod njihovo ime: „Szekely“, kar v Arpadski dōbi pomenja graničarje. Takih „Szekelyek“ ali graničarjev bilo je v raznih krajih, v zapadnih in severnih, ki menda niti niso bili madžarske narodnosti, kar kaže, da to ime ni toliko narodno, temveč bolj strateško. ²⁾

Blaž Sekelj, svak Ivana Hunyada, se je v raznih bojih, katere je slednji zlasti s Turki in z njihovim zaveznikom, vlaškim vojvodo Drakulom imel, odlikoval s svojim pogumom in z izredno telesno močje, a pri Kaševi je v borbi z zloglasnim češkim vojskovodjo Janezom Giskro dné 5. septembra 1449 smrtno

¹⁾ Rodoslovnico Hunyadov navaja po „Teleki: Hunyadok kora Magyarországon 1853“ Wil. Schmidt v svoji knjigi: „Die Stamburg der Hunyade in Siebenbürgen, 1855“, na str. 85., o Sekeljih pa obširno, dasi sèmtertja nezanesljivo poroča Leopold baron Stadl v svojem delu: „Ehren-Spiegel des Herzogthums Steyer“.

²⁾ Ungarische Revue, 1877, str. 812—813, in Krones, Geschichte Oesterr., I., 563.

ranjen izdihnil na bojišču svojo dušo. ¹⁾ Zapustil je pet sinov: Janeza, Tomaža, Emerika, Jakoba in Miklavža, in tri hčere: namreč Eleonoro, Uršo in Pudencijano. Sinove je navdajal isti vojaški pogum, kakor očeta.

Janez, prvi sin Blaža Sekelja, je svojega ujca Ivana Hunyada v borbi s Celjskimi grofi spremljal leta 1446. na Štajersko. Želeč se zmaščevati nad Ulrikom, Celjskim grofom, svojim tekmečem, užgal je namreč imenovani Hunyadi marca leta 1446. tega mesto Varaždin, potem pa z veliko, 15.000 môž broječo armado prihrul mimo Borla na Dravsko polje. Ker mu deželni glavar ni mirnega prehoda proti Celju dovolil, temveč je zoper njega celó deželno brambo sklical, začel je v ptujski okolici, hudo pustošiti. Celjski stotnik Janez Vitovec ga je sicer napadal zdaj od jedne, zdaj zopet od druge strani, a vsekako je glavna truma ogerske armade drla naprej proti Slov. Bistrici, katero je z vso silo oblegati začela.

Pa Janez Vitovec, ki je mestu prišel na pomoč, je oba sovražna naskoka junaško odbil. Med tem je sicer deželna bramba bila Ivana Hunyada med Ptujem in Mariborom napadla, a ker jo je on premagal in preko Drave zapodil, so njegove trume lahko brezskrbno ropale.

Videč, da Slov. Bistrice ne bode tako lahko in hitro v oblast dobil, poslal je sina svoje sestre, —

---

¹⁾ Meynert, Gesch. Oesterr., IV., 504, in Krones, Gesch. Oesterr., II., 346.

sein schwester suhn Zäckel — pravi stara celjska kronika, — namreč **J a n e z a S e k e l j a**, s tisoč konjiki čez Konjice proti Celju, a Friderik in Ulrich Celjski sta ga s svojimi ljudmi zastavila. Zato se je, zapalivši nekatere vasi v celjski okolici, vrnil k glavni armadi, ki je še vedno pred Slov. Bistrico prežala. Ko pa je Hunyadi slišal, da se deželna bramba bliža, je sklenil z Vitovcem dvodnevno premirje ter se je naglo k Dravi podal.

Višje Vurberga je s svojimi trumami prebrodil Dravo, v kateri jih je mnogo utonilo. Napadel je sicer grad, a ker se ga ni mogel polastiti, obrnil se je proti Ptuju. Pa tam je našel že pogumnega Vitovca, ki je mestu bil na pomoč prihitel. Zato so se Ogrji pleneč in požigajoč pomaknili v Medjimurje in od tam čez Koprivnico naprej, njim za petami pa hrabri Vitovec: ¹⁾

Dné 5. junija leta 1446. za gubernatorja s kraljevske najvišje vojvođsko oblastjo izbran, postavil je Ivan Hunyadi svojega sestriča, mladega **J a n e z a S e k e l j a**, za bana Hrvatom v Slavoniji. ²⁾ Z veliko radostjo ga je ljudstvo sprejelo, kajti bil je zal in čvrst junak. Pa le kratek čas je mladi ban posloval, kajti že čez dve leti je na bojišču končal nadepolno življenje. Zgodilo se je to dné 19. okt. leta 1448. na slovitem Kosovem polju, kjer je turški sultan Murad II. potolkel Hunyadovo armado, kar

¹⁾ Krones, „Die Freien von Saneck“, II., 103—106; Muchar, Gesch. Steierm., VII., 332 in 333, in J. Orožen, Celjska kronika, 70.

²⁾ Smičiklas, „Poviest hrvatska“, I., 593.

je večinoma zakrivil predrzni pogum slavonskega bana **Janeza Sekelja**.

Prvi dan ostali so Ogrji zmagovalci, in najbrž bi kljubu temu, da je njihova armada v primeru s turško bila vsekako le majhna, zmagali tudi drugi dan. Ivan Hunyadi, izkušen vojskovodja, je namreč namerjaval med tem, ko boode **Janez Sekelj**, ban slavonski, kot poveljnik težkih konjikov in oddelka srednje armade, obstoječe iz nemških in čeških strelcev, s svojimi krdeli vznemirjal prednjo stran janičarjev, z vso sile bojnih kol udariti na turško glavno armado in jo razpršiti, potem pa z združenimi močmi uničiti sovražnika.

Pa **Sekelj** je, ne zmenivši se za dano naročilo, bojaželjnen planil nad janičarje, ki so se na videz podali v beg, potem pa ga od vseh strani obdali in posekali.

Ko so Vlahi videli, da je padel njih poveljnik, so se udali Turkom. Hunyadi se je sicer še precèj časa branil, a slednjič, ko so bili padli njegovi najizvrstnejši poveljniki, moral se je umakniti in bežati, da si je življenje otel. ¹⁾

Na krvavem bojišču je obležalo 40.000 Turkov, kristijanov pa do 20.000. V narodnih pesmih se z ganljivimi besedami opisuje ta nesrečna bitva, osobito pa junaška smrt mladega bana „**Sekula**“. ²⁾

Ivan Sekelj je zapustil dva sina: Ivana in Benedikta. Prvi je postal duhovnik ter je l. 1504.

¹⁾ Meynert, Gesch. Oesterr., IV., 502 in 503, Caesar, Annales ducatus Styriae, III., 435.

²⁾ Smečiklas, „Poviest hrvatska“, I., 598.

bil prošt v Ostrogonu. Drugi, o katerem ni kaj posebnega znano, živel še je leta 1497.

Blaža drugi sin, Tomaž, brat slavonskega bana Janeza Sekelja, se je posvetil duhovskemu stanu. Leta 1453. je bil prijor vranski, „prior Auranse ac magnificus potensque in regno vir“, jeden glavnih zaščitnikov ogerskega gubernatorja Ivana Hunyada.¹⁾ Kralj Matjaž ga je leta 1463. imenoval poveljnika trdnjave Jajce.²⁾

O tretjem sinu Blaža, namreč Emeriku, ki je v neki listini naveden, vemo le toliko, da je bil častnik kralja Matjaža ter je še leta 1486. živel.

K največji slavi je došel Blaža Sekelja četrti sin Jakob, ki je za slovenski Štajer sploh, sosebno pa še za Ormož, veleznamenita oseba.

Jakob Sekelj se je narodil leta 1440. v ogerskem mestecu Kevent, katero je bil oče Blaž od Ivana Hunyada prejel in po katerem so se Sekelji v obče imenovali — „von Kewend“ ali „Kuent“. Že kot deček se je na strani očeta Blaža in brata Janeza navzel bojnega duha, a po smrti teh dveh se je kot mladenič pri svojem ujeu Ivapu Hunyadu v vseh strategičnih strokah tako izuril, da je odrasel postal jeden najizvrstnijih vojskovodij svoje dobe.

Po smrti svojega ujea, ki je dne 11. avg. 1456 v Zemunu slavnih del polno življenje za kugo kon-

¹⁾ Beiträge zur Kunde steierm. Geschichtsquellen, VIII., 83, in Smičiklas, Poviest hrvatska, I., 617.

²⁾ Meynert, Gesch. Oesterr., IV., 602.

čal, mudil se je blizu tri leta pri svojem bratu Tomažu, priorju v Varni. Komaj pa je bil Ivana Hunyada sin, Matjaž, za kralja izvoljen, poklical je nadepolnega mladeniča Jakoba Sekeljja k sebi ter mu je bil ne le kot svojemu sorodniku, s katerim je preživel otroška leta, temveč tudi zaradi njegove vsestranske vojaške izurjenosti in plemenitega značaja ves čas svojega življenja zelo naklonjen. Še le 24 let starega izvolil si je za svojega svetovaleca. In tega zaupanja se je Jakob Sekelj tudi vedno vrednega skazal. Svojemu vladarju verno in zvesto udan posvetil je svoje duševne in telesne moči v njegov blagor ter veliko pripomogel k njegovi časti in slavi. Zlasti pa ga je s svojo izurjenostjo in svétom podpiral v borbi s cesarjem Friderikom, ki je Sekeljem pripravila novo domovino na Štajerskem.

Cesar Friderik, ki je le prepogostokrat bil v denarnih zadregah, si je vedel za se pridobiti bogatega ostrogonskega nadškofa Janeza Bekensloera kateremu uredbe kralja Matjaža niso nikakor uga-jale, ter mu je obljubil najjimenitnišo škofijsko stolico v južni Nemčiji, namreč Solnograško. Slednje je od l. 1466. posedal Bernard pl. Rohr. Ker pa se je ta bil z nekaterimi kanoniki sprl in mu tudi sploh ni bilo veliko mar za cerkveno službo, sklenil je, odpovedati se nadškofiji. Cesar ga je nagovoril, da se to l. 1478. storil v prid Janezu Bekensloeru, ki je že l. 1476. zapustivši svojo nadškofijo v Ostrogonu na tihem odbežal k cesarju, — „regis metu, in cuius suspicionem inciderat“, pravi Bonfin zgo-

dovinar iste dobe¹. A Bernard je kmalu preklical svojo odpoved, kar je cesarja tako razkačilo, da mu je vzel vsa posestva na Koroškem in Štajerskem. Bernard se je na to podal h kralju Matjažu ter mu je kot solnograški nadškof s pogodbo z dne 17. novembra l. 1479. izročil vsa solnograška mesta. Vsled tega je kralj Matjaž še koncem tistega leta poslal Janeza Haugwitza s precejšnjo trumo na Štajersko, ki se je polastila Ptuja in drugih solnograških posestev. Takoj po novem letu sledile so še druge vojne čete pod vodstvom Petra Gare, Štefana Zapolje, Tettau-a, Jakoba Sekelja, Paniska in drugih, ki so vzele Radgono, Fürstenfeld itd. potem pa hrule na Koroško²).

Čez Radgono in Ptuj je bil kot glavar postavljen Jakob Sekelj. Ta je v imenu grofa Dujana Frankopana, stotnika kralja Matjaža, tirjal od grofov Schaunbergov doto, katero so svoji sestri Barbari, hčeri Janeza Schaunberga in Ane Ptujске bili že l. 1457, ko je bila z imenovanim Dujanom Frankopanom zaročena, obljubili. Schaunbergi so toraj z listino, pisano v Eferdingu dne 30. septembra leta 1486. zapisali svojemu svaku in njegovi soprogi Barbari mesto in grad Ormož in nekatera zemljišča v okolici.

Kmalu na to je Barbara z mladim grofičem Mihaelom in hčerkico Dorotejo prišla v Ormož. Pa

¹) Beiträge z. Kunde steierm. Geschichtsquellen, VII., 38.

²) Kronos, Gesch. Oesterr., II., 466, Muchar, Gesch. Steier. VIII., 105—130 in Caesar, Annales ducatus Styriae, III., 560—580.

le kratek čas je ondi v varstvu majhne ogerske posadke v miru živel. Že l. 1487. so prihrule cesarske trume pod poveljem Jerneja Pernečkega, lastnika Negove pred Ormož ter so se ga dne 19. julija t. l. polastile in užgale. Pri tej priložnosti so cesarski vojaki vjeli mladega Frankopana, sina Barbare, roj. Schaunberg in brez dvoma bi bili še grad obladali in v njem tudi mater z hčerkeco dobili, ko bi še o pravem času obleganim ne dospeli iz Novega mesta v pomoč pod vodstvom Ivana Frankopana Ogri in Hrvatje. Ti so cesarske odpodili. Barbara je na to v četrtek po godu sv. Marjete, device t. l. ponudila Ormož kralju Matjažu, ako reši njenega sina, jej pa plača 3000 gld. Vsled tega se je kralj Matjaž začel z Jernejem Pernečkim pogajati za mladega Frankopana. Plačal je za-nj 4000 gld. odkupnine ter naštel ravno toliko tudi njegovim staršem, ki so mu potem z listino, pisano v Ormožu v ponedeljek po godu sv. Andraša apost. l. 1488. s posebnim ozirom na velike dobrote, katere jim je bil skazal, izročili mesto in grad Ormož in vse drugo, kar so bili od Schaunbergov dobili. Barbara se je na to podala v Samobor, od koder je dne 1. januarja 1489 zopet pisala, da je Ormož izročila kralju Matjažu.

Ta je Ormož in vse, kar je bil od Dujana Frankopana in njegove soproge Barbare, rojene Schaunberg dobil, že v petek „vor Sandt Priscatag der Jungfrau (18. jan.) 1489 izročil za 6000 gld. Jakobu Sekelju „von Kevend, Hauptmann unserer Stadt Radkerspurg und Petau, auch Grauen in Sager etc.“, njegovemu bratu Miklavžu in stričniku Bene-

diktu. Kdor bi hotel imeti Ormož, mora imenovanim plačati 6000 gld.¹⁾

Jakob Sekelj, katerega je kralj Matjaž z diplomo, dano v Budi na dan sv. Urbana l. 1486. „attentis et consideratis praeclara fidelitate et multipliciorum servitiorum meritis“ z bratom in stričnikom med višje plemenitnike povzdignil²⁾, se je med tem za svojega kralja hrabro, četudi ne vselej srečno vojskoval. L. 1486. ga je kralj s četo konjikov in pešcev poslal na Koroško, da bi posadko Neumarkta z živežem oskrbel. To se mu je tudi posrečilo. Pa kmalu potem je cesarski stotnik Jurij Wolfstorfer prihrul s koroškimi vojaki in tremi topovi pred grad ter je porušil zidovja. Vsled tega morala se je posadka umakniti. Pozneje se je Wolfstorferju pridružil še deželni glavar Reinprecht Reichenburški in z združenimi močmi sta premagala Ogre in Jakob a Sekelja pregnala iz Lavantinske doline.³⁾

V prihodnjem letu se je Jakob Sekelj odlikoval pri obleganju Dunajskega Novega mesta⁴⁾, a komaj se je bilo mesto dne 17. avgusta 1487 udalo, poslal ga je kralj Matjaž z Andrašem Bothom

¹⁾ Denkschriften der kais. Akad. der Wissensch., XII., 292. in 223., Stülz, Die Herren und Grafen von Schaunberg, Wien. 1866 in Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju št. 13996. — Da bi toraj Jakob Sekelj Ormož bil od Weisspriachov kupil, kakor L. B. W. trdi v podlistku časopisa: Südsteirische Post, 1893, št. 77 je ravno tako krivo, kakor marsikaj drugega, kar se ondi o Sekeljih poroča.

²⁾ Prepis v Stadl, Ehren-Spiegel des Herzogthums Steyr.

³⁾ Muchar, Gesch. Steierm. VIII., 147.

⁴⁾ Fessler-Klein, Geschichte von Ungarn, III., 158.

nad sinova rajnega Vitovca, Jurija in, Viljema grofa Zagorska, ki sta se bila z orožjem nepostavno zoper njega vzdignila. Jakob Sekelj jima je vzel Varaždin, Krapino, Trakoštajn in druge gradove ter je vlovivši Jurija vstajnike prisilil, da so orožje odložili in mir sklenili.¹⁾ Z ozirom na to mu je kralj Matjaž dne 30. novembra 1488 daroval za vsikdar grad Borl.²⁾

Pa komaj se je bil v Radgono vrnil, moral je vsled ukaza kraljevega zopet na Koroško, da bi vzel Velikovec. To se mu sicer ni posrečilo, pač pa je nazaj grede užugal Slov. Bistrico.³⁾

Blizu deset let je že trajala obžalovanja vredna razprtija med cesarjem Friderikom in kraljem Matjažem, ki je povzročila toliko gorja, in obe stranki ste, naveličavši se veduega bojnega hrupa in krvo-prelitja želeli mira. Že po letu 1489 je cesar Friderik poslal vojvoda Otona Bavarskega s sedmimi svetovalci kot posredovalce miru v Budo, a ti niso družega dosegli, kakor premirje do 13. sept. t. l., ko bi se cesar in kralj imela osebno dogovoriti.⁴⁾ Ker pa je cesar odpotoval na Laško, pooblastil je kralj Matjaž J a k o b a S e k e l j a, naj se v njegovem imenu s cesarjem pogodi in mir sklene.

¹⁾ Muchar, Geschichte von Steiermark, VIII., 157, in Fessler-Klein, Geschichte von Ungarn, III., 162.

²⁾ Izvirna listina na pergamenu v križniškem arhivu na Dunaju in Petteneg, Die Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchives, I., 581.

³⁾ Muchar, Gech. Steierm., VIII., 158.

⁴⁾ Meynert, Gesch. Oesterr., IV., 682.

Vsled tega se je poslednji l. 1489. podal najpred v Portenau na Laškem (dne 10. julija), pozneje pa (dne 10. sept.) v Ljubljano.¹⁾ Cesar Friderik ga je zelo prijazno sprejel in kar sicer ni bila njegova navada, tudi dragoceno obdaroval. V kraljevem imenu je Sekelj prosil pred vsem, naj cesar nezakonskega sina Matjaževega, Ivana, imenuje kralja Bosne in Hrvatske in kralju pošlje pomoč zoper Turke. Kralj je potem pripravljen, vrniti vsa mesta, grade in trdnjave na Štajerskem in Koroškem, kar jih ima v oblasti; gradove in posestva, katere si je bil na Avstrijskem z mečem in velikimi stroški priboril, želi obdržati, zato pa bode vplival, da Ogrji po njegovi smrti ne bodo nikogar družega za kralja izvolili, kakor le cesarja in njegovega sina. Tudi naj cesar dovoli, da sme kralj na Avstrijskem nov davek na vino vpeljati. Kar pa zadeva mesta, grade in posestva solnograške in drugih cerkva, hoče kralj storiti, kar bode cesar odločil. Cesar je na to odgovoril, da Matjaževega sina rad imenuje kralja Bosne in Hrvatske, če ga bodo le hoteli imeti. Z ozirom na Avstrijo pa zahteva, naj kralj proti primerni odškodnini v denarjih vrne vse, kar ondi v oblasti ima.

Na to se je Jakob Sekelj vrnil h kralju, ki ga je z novimi pogoji poslal zopet k cesarju v Dravograd. Pa tudi tukaj pogajanja niso imela zelenega vspeha.²⁾

¹⁾ Muchar, Gesch. Steierrn., VIII., 159.

²⁾ Beiträge z. Kunde steierrn. Geschichtsquellen, XVII., 73 in 74.

Dogovore, ki so se čez zimo nadaljevali, končala je slednjič smrt, ki je dne 6. aprila 1490. l. kralja Matjaža ugonobila. Ves ogerski narod je bitko zaplakal, kajti preživo je čutil, da je s kraljem Matjažem zgubil skrbnega deželnega očeta, katerega bodo vsi zelo, — zelo pogrešali.

Po dolgotranjih in burnih volitvenih razpravah sledil mu je češki Vladislav. Ko so ga na dan sv. Matevža l. 1490. v Stolnem Belemgradu slovesno kronali, se je baje na ves glas razjokal. In res, prinesel je v deželo mnogo solz, a malo dejanja. Zato pa Jakob Sekelj ni maral več za Ogersko. Komaj je bil svojega preljubljenega vladarja sprevodil k zadnjemu počitku, podal se je k cesarju Frideriku ter mu izročivši vse trdnjave na Štajerskem, prisegel zvestobo. To sta storila tudi njegov brat Miklavž in stričnik Benedikt. Cesar Friderik jih je na to povzdignil v stan baronov ter jim je na Jakobovo l. 1490. ne le mesto in grad Ormož z vsem, kar je k njemu spadalo, za 24.000 gld. izročil, ampak tudi Borl za 12.000 gld. zastavil ¹⁾, kar je dne 1. septembra t. l. še s posebno listino potrdil. ²⁾

Naselivši se za stalno v Ormožu ponemčil je baron Jakob Sekelj svoje madžarsko ime: „Szekely“ s tem, da je prvo in zadnjo črko izpustil in zanaprej se je podpisoval brezizjemno le „Zekel“. Pozneje so pa najbrž nemški uradniki

¹⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

²⁾ Mittheil. d. hist. V. f. Steierm., X., 334, in Archiv f. Kunde oesterr. Gesch., II., 489.

to ime popačili v „Zakel, Zackl, Zaggl, Zachl, Zäkhl“ itd.

Dasi je Jakob Sekelj posedal na slovenskem Štajerskem razun Ormoža in Borla tudi gradiče: Središče, Tram pri sv. Vidu, Breg (Rain) zunaj Ptuja, Svetince pri sv. Urbanu, Pesnico (Pseucz), najbrž sedanji Zamošak, „Pabstein“, brezdvomno Markovec, — v Slavoniji in na Sedmograškem več gradov in obširna zemljišča, na Prekmurskem pa Soboto in več drugih krajev, ki jih je bil z Marjeto, rojeno pl. Szecsi iz Gornje Lendave priženil, stanoval je vendar najrajši v Ormožu.

Ormož, v srednjem veku „Holermus“, za kralja Matjaža pa „Ormosd“ imenovan, katerega prebivalci so bili v četrtek pred praznikom vnebohoda Kristusovega l. 1331. s pravicami mest obdarovani¹⁾, leži tik Drave na vzvišeni planoti ter je že po svoji legi posebno pripraven za trdnjavo. Zato pa je svoje dni bilo kakor grad, tudi mesto močno utrjeno.

Koncem petnajstega veka, torej ob času Jakoba Sekelja, je graščina posedala tri velike vinograde v Ljutomerskih goricah, namreč v Brebrovniku, potem Žerov in „Symandl“. Od meščanov v Ormožu je pobirala določen davek ali pravico združeno z zemljiško posestjo (Grundrecht), v okolici pa je imela mnogo podložnikov, od katerih je dobivala razven določenega davka še desetino.

Podložniki so vsled urbarja od leta 1486²⁾ bili razdeljeni v dva urada: gornjega in spodnjega.

¹⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

²⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

Gornji (Ober-ambt) je obsegal vasi: Trgovič, Senežice, „Tiefenaw“ — pozneje po ondi stoječi kapeli sv. Mihaela — Mihovci imenovana, Cvetkoveci, Cvetkovski vrh, Oslušovci, Podgorci, Brsnica, Preclava, Seanca, Zavci, Vičanec, Rakovec, Rucmanci, Korachiće, Hranjigovec, „Conradsdorf“ — sedaj sv. Tomaž, Mezgovci višje sv. Tomaža, Hlaponci, Spodnja in Gornja Lešnica, Hardek, spodnje in gornje predmestje Ormoža („Nider- n. Ober-Tor“).

Spodnji urad (Nyder-ambt) pa je obsegal kraje: Godenince, Grabe, „Krisendorf“, najbrž sedanja Bobota, Obrež, Frankoveci (Krennkendorff), „Rueprechtstorff“ ali Loparžice, Pušinci, Vinski vrh, Sv. Miklavž, Vuzmetinci, Slajničaves, Šalovci, Veličane, Žerjavinci in Ivanjkoveci.

Vinsko desetino ali gorno so pa vsled zapisnika od leta 1482.¹⁾ odrajtovali v gornji urad sledeči kraji: Trgovič, Oslušovci, Cvetkoveci (Mairhäfell), Cvetkovski vrh, Preclava (Niderpirk), Tibolci, Slom, Lasigovci, Brsnica, Brezovec, Podgorci, Sodinci (Schependorff), Vičanec, Seanca, Vratonečici, Zavci, Rucmanci, Rakoveci, Mezgovci, Trnovci, „Conradtdorff“ ali sv. Tomaž, Hranjigoveci, Ključaroveci ali prav za prav Kletaroveci (Kellersdorff), kjer je graščina imela prostorne kleti, Pokošnica, Lešnica, Senežice, Formin, Malaves, Zagajič, Sobotinci, Pervenci, Strelci, Mezgovci, Možganci, Gorišnica, Ormož.

V spodnji urad (nider-ambt) so s svojo gorno vpisani:

¹⁾ Križniški arhiv pri Veliki nedelji.

Pavlovci, Libonja, Mihalovci, Vinski vrh (Vinartz), Ivanjkovci, Žerjavinci (Chranichnaw), Veličane, Brebrovnik, Slanjčaves, Vukomorje, Vuzmetinci, Kog, Jastrebei (Sparberspach), Adrijanci (Godrianzen), Godeninci, Šalovci, Središče, Grabe, „Crisansdorff“¹⁾ ali Bobota, Obrež, Loperžice, Frankovci, Pušinci, Litmerk in Stanovno.

Sekeljeve podložnike so v obče imenovali „Sekolovce“ in odtod so zlasti Tomaževčani dobili svoje ime: „Sekolovci“.

Vsled urbarja od leta 1486. je graščina pobirala v Ormožu tudi mitnino, in sicer: Od šesterovprežnega voza 20 kr., od peterovprežnega 15 kr., od čveterovprežnega 10 kr., od trovprežnega istotako 10 kr.; od dvovprežne kočije 6 kr., od ogerskega šestero- ali peterovprežnega voza z žitom 20 kr., od navadnega voza pa 6 kr. Za vola ali kravo je zahtevala 6 vinarjev, za konja 4 vinarje, za 2 svinji 3 vinarje, za štrtinjak vina 3 kr., za 20 ovac, koz 3 vinarje, za 20 sirov pa 2 sira. Tudi človek, ki je prišel po opravkih v mesto, ali je kaj prinesel, moral je plačati 2 vinarja.

Te nemajhne dohodke je Jakob Sekelj še v teku let zdatno pomnožil. V nedeljo pred sv. Jakobom leta 1492. je od Gašperja Rogendorfskega, gradnika v „Steyr“-u, kupil Gajovce z gradičem, Placerje, Meretince, Hlaponce in Gorišnico z gradičem vred, potem 91 veder gorne v Ključaroveih, Šardinju in Lasigoveih, ter jeden velik vinograd blizu Borla, „Pogrietz“ imenovan.¹⁾

¹⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

1) Kričajevci pri Sv. Miklavžu² blizu Ormoža.

Domtunjak

V Meretincih je postavil ličen gradič, ravno tako tudi v Zavračah; v Ptuju pa si je leta 1492. kupil od meščana Ludovika Peera hišo. ¹⁾

Pri tolikih gospodarskih skrbéh pa se Jakobu Sekelju nekdanji vojaški pogum ni ohladil; bil je še vedno hraber vitez, ki je zgrabil za orožje, ako je domovini pretila nevarnost, ali je vladar zahteval njegovo pomoč. To je pokazal zlasti l. 1493., ko je meseca avgusta Jakob paša z 8000 konjiki vdrl na Hrvatsko, od tam pa na Štajersko. Petnajst dni so divjaki razsajali okoli Ptuja in Celja, lovili kristijane, požigali hiše in cerkve in doprinašali grozne reči. Tej druhali, ki je razdjala tudi Sekeljev grad Markovec nižje Ptuja, šel je Jakob Sekelj s 5000 konjiki nasproti. Njemu je sledilo še več nemških vojakov. S temi ali kmalu za njimi prišel je na Štajersko tudi cesar Maksimilijan, ki je za Friderikom, umrlem v Lincu dné 19. avgusta leta 1493. Avstrijo vladal. S skupno močjo so sovražnika srečno iz dežele na Hrvatsko potisnili.

Tudi novi vladar Maksimilijan je bil Jakobu Sekelju zeló naklonjen ter mu je z listino, dano na Dunaju v ponedeljek po Svečnici leta 1494., potrdil vse od očeta prejete pravice, zlasti pa izročitev Ormoža in Borla. ²⁾

Dasi že precej priletan, spremljal je Jakob Sekelj cesarja še leta 1496. celó na Laško, kjer

¹⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 173.

²⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

se je v njegovih vrstah z mladeniškim pogumom vojskoval zoper francoskega kralja Karola VIII., ki je bil deželo napal in mesto za mestom vzel. Zlasti se je odlikoval pri naskoku na Livorno, kar cesar Maksimilijan pohvalno omenja v listini, dani v Ino-mostu v petek po godu spreobrnjenja sv. Pavla leta 1497. Ž njo mu je s posebnim ozirom na one za-sluge izročil Borl, katerega je dotlej le zastavljen imel, popolno v njegovo last.¹⁾ Istega dné mu je daroval tudi hišo v Radgoni, stoječo tik hiše Pavla iz Sobote.²⁾ izročil grad in urbar Slov. Bastrice v oskrbovanje in varstvo³⁾ ter mu potrdil vse pravice. Vsled njegove prošnje je Maksimilijan istega dné dovolil Ormožanom dva velika sejma, namreč na god sv. Magdalene in sv. Martina z vsemi pravicami in svoboščinami 14 dnij poprej in 14 dnij pozneje, kakor nje imajo druga mesta, tedenski sejem pa, ki se je po nedeljah vršil, preložil je na ponedeljek.⁴⁾

Zaradi Ormoža imel je Jakob Sekelj dolgo-letne pravde z grofi Schaunbergi, ki so se pa vsled cesarjevega vpliva zanj in njegove dediče ugodno rešile. Grof Žiga, dedič po dné 27. decembra 1484 umrlem Ulriku, je namreč Sekelja zaporedoma pri deželnih stanovih tožil in nekdanja Schaunbergova posestva nazaj tirjal. Pa kljubu temu, da je solno-graški nadškof Lenart, kakor v sredo na Antonovo leta 1487. in v soboto pred sv. Dionizijem l. 1497.

1) in 2) Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

3) in 4) Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 197, in Hofrichter, Luttenberg, 43.

imenovanemu grofu Žigi, tako v petek pred sv. Kolumanom leta 1499. in v ponedeljek pred sv. Lucijo leta 1500. njegovemu stričniku Juriju bil Ormož, Središče in druga posestva v fevd izročil,¹⁾ ostalo je vse pri starem. Že dné 28. marca 1497 je cesar Maksimilijan Krištofu Liechtensteinskemu, deželnemu maršalu na Avstrijskem, naročil, naj se z grofom Žigo Schaunberškim zastran njegovih zahtev pogodi; ob enem je sklical deželni zbor v Gradec, da bi se deželni stanovi o tej zadevi posvetovali in polovico tega prevzeli, kar grof za Ormož zahteva.²⁾ Ker pa je med tem grof Žiga Schaunberški dné 20. oktobra 1498 umrl in je njegov stričnik, Jurij, Bernarda sin, po njem podedoval, nadaljevale so se dotične obravnave ž njim. Toda še le dné 20. aprila 1506 se je cesarju Maksimilijanu posrečilo, dogovoriti se z Jurijem grofom Schaunberškim o glavnih točkah pogodbe,³⁾ ki je bila potem dné 27. marca leta 1507. v Strasburgu sklenjena in podpisana. Vsled nje je Jurij Schaunberški prepustil Ormož Sekeljem za 12.200 gld. Za ovo svoto je dobil grad in mesto Slov. Bistrice in Kebl. Ako bi pa od tega ne imel 500 gld. letne dohodnine, dobil bi še grade Zbelovo, Šmarje in Lembah.⁴⁾

Pa Jakob Sekelj ni bil le pogumen vojskovodja, vselej zvesto udan svojemu vladarju, ampak

¹⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

²⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 197.

³⁾ in ⁴⁾ Denkschriften der kais. Akademie der Wissensch., XII., 352.

tudi bogoljuben, za vse dobro vnet kristijan. Kakor veren sin svoje duhovne matere, sv. katoliške cerkve, se je za razvoj krščanskega življenja med svojimi podložniki z vsemi močmi trudil ter je v ta namen mnogo žrtvoval. Najlepši spominek njegove gorečnosti in darežljivosti za čast božjo in zveličanje duš je samostan frančiškanov v Ormožu, katerega je bil v pomoč sosednim duhovnijam l. 1495. ustanovil.

Omenjeni samostan frančiškanov z veličastno cerkvijo je stal za sedanjo mestno hišo v Ormožu na južno-zahodni strani ob Dravinem obrežju, ondi, kjer dandanes stoji hiša umrlega blagega dr. Magdiča. Že dne 16. aprila 1493 je vsled svoje prošnje dobil Jakob Sekelj od papeža Aleksandra VI. dovoljenje, da sme v Ormožu postaviti samostan frančiškanov,¹⁾ pa z zidanjem se zaradi preteče turške vojske še ni moglo takoj pričeti. In ker so Turki, kakor leta 1493., obiskali tudi v naslednjem letu slovenski Štajer, bil je vogelni kamen vložen še le leta 1495. Pa tudi zdaj so prišle razne, nepričakovane ovire vmes. Zlasti pa se je delo zavleklo vsled kuge, ki je koncem petnajstega veka naše kraje obiskala in tako je stavba bila dovršena še le leta 1504. Toliko sijajniše vršilo se je pa dne 4. oktobra t. l., na god sv. Frančiška Ser. posvečevanje nove cerkve. S posebno slovesnostjo je cerkev posvetil takratni sekovski škof Krištof II. iz plemenite rodovine Zach in v samostan vpeljal prve frančiškane, ki so za naprej krog in krog blagonosno

---

¹⁾ Marian, Gesch. der Klerisey, III., 307.

delovali. Splošno veselje grenilo je le to, da je ustanovnik Jakob Sekelj bil pet tednov poprej umrl ter je že v žerfu samostanske cerkve počival.

Cerkev je bila, kakor trdi štajerski zgodovinar Sim. Povoden¹⁾, ki jo je videl, za dve tretjine večja od župnijske cerkve v Ormožu ter od vzhoda proti zahodu tako obrnena, da je duhovnik od prednjega altarja skoz zadnja ali velika vrata gledal ravno proti soločnemu vzhodu. Postavljena v gotiškem slogu močno in lično bila je ta cerkev ozaljšana od znotraj in zunaj, zares veličasten tempelj. Lepi prednji ali veliki altar iz lesa, bogato pozlačen, je v sredini imel podobo sv. Frančiška Ser., cerkvenega patrona, ob straneh pa podobe drugih svetnikov iz reda sv. Frančiška. Tik vrat v žagrad na episteljski strani proti koncu presbyterija je stal majhen, a ličen altar sv. Krištofa, društveni altar društva treznosti, katero je bil Žiga baron Dietrichsteinski dne 27. junija l. 1517. na Štajerskem vpeljal²⁾. V osredju cerkve, katerega gotični obok so lepi, kameni stebri podpirali ter ga v veliko srednjo cerkev in v dve stranski kapeli delili, je spredaj na episteljski strani bil altar sv. Križa, temu ravno nasproti, na evangeljski strani pa altar Matere božje. V kapeli na evangeljski strani je stal altar sv. Groba, v oni na drugi strani pa altar sv. Dominika. Po stebrih so bile lepe štatve, po stenah pa krasne slike večidel

¹⁾ Steierm. Kirchengeschichte. Rokopis v dež. arhivu v Graden.

²⁾ Winklern, Chronol. Gesch. d. Herz. St., 128 in Robitsch Gesch. d. Protest. in Steierm., 10.

svetnikov iz reda sv. Frančiška. Cerkev je imela tudi lepo prižnico in kor z velikimi orglami. V žagradu se je nahajalo mnogo lepih, vmes dragocenih mašnih oblačil, kelihov itd. Nad žagradom je grajska gosposka imela svoj oratorij, ozaljšan z grbi ormoških graščakov. Ravno nad velikimi vrati je stal četirivoglat in visok zvonik, s prosto streho in v njem je viselo petero ubranih zvonov. Pod presbyterijem je bil žerf za rodbino ustanovnika in za druge odlične osebe, okoli cerkve pa je bilo navadno pokopališče.

Cerkvi prizidan je bil velik samostan z mnogimi celicami, s prostornim refektorijem in lepim vrtom, ki je do Drave segal.

V smislu svojega blagega ustanovnika so tukaj skoraj 300 let delovali za čast božjo in dušno zveličanje ubogega slovenskega ljudstva vneti sinovi sv. Frančiška in si nabirali neminljivih zaslug za nebesa, — a osodepolni ukaz cesarja Jožefa II. z dne 23. februarja l. 1786. je dne 5. aprila t. l. ustavil njihovo delovanje. Z žalostnim srcem so redovniki, med njimi 14 duhovnikov¹⁾, zapustili svoj samostan in šli, eni v Varaždin v tamošnji samostan, drugi pa na župnije na deželi za dušne pastirje. Samostan s cerkvijo in lepim vrtom vred je bil dne 4. oktobra l. 1798. za 2000 gld. prodan²⁾ in kmalu tudi podrt. Knjige in precej drugih rečij so frančiškani na plavih in ladijah po Dravi odpeljali v Varaždin, kjer se v

¹⁾ Wolf, Die Aufhebung d. Klöster in Inneroesterr., 124.

²⁾ Schmutz, Hist.-topogr. Lexicon v. St., I., 415.

frančiškanski cerkvi še dan danes nahaja prezala podoba Matere božje, ki je svoje dni zaljšala stranski altar v ormoški samostanski cerkvi. — Orgle je kupila mestna cerkev v Mariboru, trije zvonovi so v Perlaku v Medjimurju, podoba sv. Krištofa pa v romarski cerkvi na Polenšaku. Ob potu od Lešnice na Runeč je velika hosta, ki se „Borački les“ imenuje, ker je bil svoje dni lastnina ormoških frančižkanov. Ljudje še neki zdaj večkrat po noči vidijo, kako se ondi „barati“ shajajo in božjo službo opravljajo¹⁾.

Da je tak blag in bogoljuben vitez, kakor je bil Jakob Sekelj, bil tudi ljudomil in do podložnikov zelo usmiljenega srca, pač ni treba posebej poudarjati. Zato je Središčanom, ki so vsled vojsk, draginje in drugih nezgod tako ubožali, da niso mogli rednih davkov odrajtovati, s posebnim pismom, danim v Ormožu dne 14. marca l. 1494. precej davkov in navadno roboto velikodušno spregledal²⁾.

Kakor je Jakob Sekelj živel krščansko, enako je tudi umrl krščansko, — zares bogoljubno in vzgledno. Ko se je v drugi polovici avgusta leta 1504. vračal iz Gradea, kamor je hodil zaradi posvečevanja frančiškanske cerkve v Ormožu, je na svojem gradiču v Soboti na Prekmurskem nevarno zbolel. Takoj je poklical k sebi župnika v Soboti, Janeza Straussa ter je z veliko pobožnostjo prejel zakramente umirajočih. Z Bogom spravljen je potem

¹⁾ Cerkevna priloga „Slov. Gosp.“, 1882, št. 63, 64 in 65.

²⁾ Izvirna listina na pergamenu v Središkem arhivu.

pri popolni zavesti napravil v petek pred sv. Jernejem t. l. svoje poslednje sporočilo. Ako je opozoka sploh najlepše oznanilo moškega značaja, po katerem se cena rajnih lahko spozna, sveti se tudi po zadnji volji **J a k o b a S e k e l j a** njegovo blago srce, kakor najlepša zvezda. Glasi se pa v posnetku tako-le: ¹⁾

1. Varuhe ali jerobe svojim otrokom postavi svojega svaka, Tomaža pl. Szecsi, graščaka v Gornji Lendavi, Jurija pl. Weissenecka, c. kr. svetovalca Bernarda pl. Thurocz, banovega namestnika v Slavoniji in Gašparja Khünburškega, vladarjevega namestnika na Štajerskem, potem pa svojo blago soprogo Marjeto, roj. Szecsi iz Gornje Lendave.

2. Kedar bode kateri sin postal polnoleten, naj mu jerobi izročijo gradove z vsem, kar k njim spada.

3. Svoji blagi soprogi sporoči vsled juterne 3000 gld.

4. Svojim ljubim hčerkicam sporoči vsaki 1000 gld. dote, ako se bodo po želji matere, njegovega brata Miklavža, njegovega stričnika Janeza, prošta v Ostrogonu, in navedenih jerobov možile.

5. Njegovi hčerki Lizi, nuni v Budi, naj soproga in jerobi dajajo, dokler bode živela, 10 gld. na leto v pomoč.

6. Bratu Miklavžu sporoči polovico grada „Dobrahuet“ (brezdvomno Dobra kuča v Slavoniji) polovico dohodkov; druga polovica sliši njegovin

---

¹⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

rodnim dedičem. Po smrti Miklavža sliši njegova polovica njegovim otrokom ali dedičem.

7. Svoji sestri, Eleonori Keventski, soprogi B. pl. Thurocz voli 1000 gld. Od teh je 300 gld. že od njega kot doto dobila, ostalih 700 gld. pa naj ji dediči odrajtajo od onih 3000 gld., katere ima vojvoda Ivan Korvin še od Trakoštanja plačati.

8. Bratu Miklavžu in sestrama Urši in Pudencijani voli sledeče vasi na Sedmograškem: „Gerisch, Torda, Lakha, Thohadt, Sanndt Jakob, Mayorkhasa, Sawa vnd Erkho“ z vsemi dohodki. Polovica sliši bratu Miklavžu in njegovim dedičem, polovica pa sestrama Urši in Pudencijani in njunim dedičem.

9. Zaradi pogreba prepusti jerobom, naj določijo, kakor jim je ljubo in drago. Ako je komu kaj dolžen in ima pismo, naj se mu plača.

10. določi, kaj se ima zgoditi, ako umrje kateri izmed jerobov.

11. Za pomočnike pri izvrševanju svoje poslednje volje imenuje Tomaža, kardinala in nadškofa v Ostrogonu, vojvodo Ivana Korvina, vojvodo Lavrencija pl. „Wlakh“, Jurija pl. Khainza, bana v Belemgradu.

12. Prosi jerobe in dediče, naj njegov samostan v Ormožu, katerega je z božjo pomočjo postavil, varujejo in vsestranski podpirajo, da redovniki ne bodo pomanjkanja trpeli.

Slednjič še naroči, naj dediči dajo vsako leto na Martinovo ali en dan prej ali pozneje služiti 32 sv. maš in ene vigilije Bogu v čast in njegovi duši in vseh duš v vicah v pomoč. Sploh pa prosi

svojo soprogo, brata, svake in prijatelje, naj se po njegovi smrti spominjajo njegove duše in pazijo na njegove otroke, da bodo odrasli Bogu in ljudem dragi.

Oporoko so z lastnimi podpisi in pečati potrdili: Lenart Herbersteinski, Hartman Holenečki, Filip pl. Waydegkher, komtur Velikonedeljski. Pričepa so bili: Mihael Dratvencuver, doktor zdravilstva, meščan in svetovalec v Gradcu, Janez Strauss, župnik pri naši ljubi Gospej v Soboti, Janez Feguč, župnik pri sv. Miklavžu pri Soboti in več drugih.

Čez štiri dni, namreč dne 27. avgusta l. 1504. je obdan od soproge in otrok mirno v Gospodu zaspal. Njegove telesne ostanke so prepeljali v Ormož, kjer so nje z veliko slovesnostjo položili v rodbinski žerf frančiškanske cerkve. Tam je imel krasen spomenik iz belega marmorja. Na njem je bil izklesan vitez naravne velikosti stoječ na oroslanu. V spodnjem delu se je nahajal Sekeljev grb z lavorovim vencem in črkami: I. Z. D. F., to je: „J a k o b S e k e l, gospod ormoški.“ Napis se je glasil:

„Sepultura Jacobi Zekel de Kewend, de Ormosd, et D. Margarithae de Zecchi conjugis et Liberatorum. Obiit vigesima septima die Augusti Anno Domini MDIII.“ ¹⁾

Ta spomenik je bil l. 1798., ko je bila cerkev frančiškanov prodana in podrta, uničen.

Tudi v stranski kapeli župnijske cerkve v Ormožu se nahaja ličen nagrobnik, katerega si je dal

¹⁾ Stádl, Ehren-Spiegel d. Herz. St.

Jakob Sekelj napraviti, predno je bila cerkev frančiškanov postavljena. Dotična v tlak vložena plošča je okrašena z grboma Sekeljev in Szecsijev in ima napis:

„Hie liegt begraben der Edel Wohlgeborne herr herr Jacob Zäkhel von Kevent, herr zv Friedav und Margareth von Oberlimbach. Im Jahr M.CCCC.L.XXXX.V ist gestorben Jungfrau Catharina am Montag nach Inventio Crucis. Jungfrau Barbara ist gestorben den Freytag nach Unser Lieben Frauentag der Scheidung M.CCCC.L.XXXX.VII. In den Jahr ist gestorben herr Franz am h. Kreuz Erhöhung. Gestorben ist Jungfrau Eustachia am Montag St. Georgi anno Dni M.D.I. Denen Gott gnadd.“

Vdova Marjeta, ki se je bala, da bi dolgoletna pravda z grofi Schaunbergi utegnila zadnjo voljo njenega soproga razveljaviti, je oporoko predložila cesarju Maksimilijanu, ter ga prosila, naj jo potrdi. To je dne 17. marca leta 1506. tudi storil z odločnim pristavkom, da imajo vse gosposke oporoko v popolni veljavi pustiti in da ne smejo ničesar spremeniti.¹⁾ In oporoka je ostala veljavna ter se je v vseh točkah po željah Jakoba Sekelja izvršila.

Predno pa o bratu Miklavžu in otrocih Jakobu Sekelja govorimo, opišemo naj še njegov rodovinski grb.

Rodovinski grb Sekelja je bil moder ščit z rumeno črto v sredini Nad črto v gornji modrini

---

¹⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

lesketali ste se dve zvezdi, a pod spodnjo modrino je bila tekoča voda, iz katere se je povzdigoval velik siv pes z rudečim jezikom.

Tudi iz venčane čelade nad ščitom, katera je imela modra in rumena krila, molel je jednak pes.

Razven tega grba imeli so Sekelji tudi ščit, na čvetero razdeljen. V desnem gornjem in levem spodnjem delu je njihov rodovinski grb, v levem gornjem in desnem spodnjem delu pa je rudeč ščit in v njem rumen kronan dvoglavni orol. Ta grb so Sekelji dobili od Szecsi-jev. ¹⁾

Kakor je iz oporoke **Jakoba Sekelja** razvidno, živeli so izmed njegovih bratov in sester leta 1504. še **Eleonora**, **Urša**, **Pudencijana** in **Miklavž**.

O **Eleonori** vémo le toliko, da je s svojim soprogom **Bernardom** pl. **Thurocz**, kolovodjo plemstva hrvatskega ²⁾, živela večjidel v Slavoniji; tudi njeni sestri, **Uršo**, soprogo **Janeza barona Ravberja**, in **Pudencijano** poznamo le po imenu.

Miklavž, najmlajši sin **Blaža Sekelja** s sestro **Ivana Hunyada**, je z bratom **Jakobom** in stričnikoma **Janezom** in **Benediktom** v listinah večkrat naveden. Dokler je njegov brat **Jakob** živel, bival je **Miklavž** večinoma v Borlu, po njegovi smrti pa se je podal na svoja posestva v Slavoniji. Tam je posedal grad **Stupčanica**, a po bratu podedoval je še polovico grada **Dobra kuča** pri

¹⁾ Stadl, Ehren-Spiegel d. Herz. St.

²⁾ Smičiklas, „Poviest hrvatska“, I., 683,

Daruvaru. Tudi na Sedmograškem je imel obširna posestva, katera je deloma bil priženil, deloma pa po bratu podedoval. Imel je sina Štefana, ki je po očetovi smrti okoli leta 1514. prevzel obširna posestva, katera so mu v poznejših letih pustošili Turki.

Na Slatini, graščini v Slavoniji, nahaja se latinski rokopis, pisan od jednega iz Sekeljeve rodovine, najbrž od Štefana samega. V njem se poroča, da ko so Turki leta 1522. zgoraj imenovana grada Stupčanico in Dobro kučo bili v svojo oblast dobili, je Štefan Sekelj bil prisiljen, svoji hčerkici Ceciliji pri svojih sorodnikih na slov. Štajerskem, in sicer v gradiču Svetince (Mindszent ad Petovium), poiskati varno zavetje. Tudi več njegovih podložnikov je, hoteč se rešiti turške sužnosti, zapustilo svoj dom v Slavoniji ter se na Slovenskem naselilo. Nadalje piše Štefan Sekelj, da je njegova hčerkica v Svetinskem gradu umrla in da je bila v kapeli na Trsteniku (in sacello ad montem Tersztenik) pokopana. Ta kapela ali cerkvice je brezdvomno cerkev sv. Urbana, grad Svetince pa je prej ko ne stal na hribu v bližini sedanje vasi, ki je od grada ime dobila.¹⁾

Po tem ovinku vrnimo se zopet k glavni panogi Sekeljev na slov. Štajerskem, namreč k otrokom dné 27. avgusta 1504 umrlega Jakoba Sekelja. Ta je z Marjeto pl. Szecsi, hčerjo Vladislava

---

¹⁾ Poročilo Fr. Krambergerja, bivšega oskrbnika, na Slatini v Slavoniji z dné 14. julija 1871.

Szecsija, graščaka v Gornji Lendavi na Prekmurskem, in Marije „Maladiae“¹⁾ imel sicer več otrôk, a večidel so že v nežni mladosti še pred očetom umrli ter počivajo, kakor je razvidno iz zgoraj navedenega nagrobnika, v stranski kapeli župnijske cerkve v Ormožu. Soditi po oporoki, zapustil je Jakob Sekelj leta 1504. še nekatere sine in hčere, a od teh so najbrž le trije več časa živeli, namreč Liza, Suzana in Lukež, kajti drugih nikjer ne zasledimo.

Liza, ki je v oporoki navedena kot nuna v Budi, je brezdvomno tam umrla. Suzana je postala soproga Wolfa Engelbrechta Turjaškega v Schönbergu ter je do leta 1555. živela v gradu Wildhaus ob Dravi, pozneje pa na Krajskem, kjer je njen soprog bil višji maršal.

Lukež baron Sekelj, ki je očetu Jakobu sledil kot ormoški graščak, postal je okoli l. 1520. polnoleten. Prevzemši od jerobov očetovo zapuščino, vzel si je za izgled tudi njegovo življenje ter je do smrti ostal veren sin matere, svete katoliške cerkve, in zvest državljan. Kmalu po letu 1520. umrla mu je mati Marjeta, katero je v Ormožu na strani njenega soproga pokopal.

Leta 1532. so mu Turki, katerim je hrabri Jurešič pri Kiseku zastavil pot na Dunaj ter odvezel pogum in veselje, iskati cesarja Karola na Nemškem, napravili ogromno škodo, kajti razdejali so mu grad

---

¹⁾ Stadl, Ehren-Spiegel d. Herz. St.

„Tram“ s cerkvijo sv. Vida,¹⁾ Svetince²⁾ in Ormož³⁾, poškodovali Gajovce in Meretince, užgali Zavrače⁴⁾ ter ubili mnogo ljudi. Cerkev sv. Vida je dal takoj popraviti, grad „Tram“ pa je pustil v razvalinah in že v kratkih letih so zginili njegovi slednji ostanki.⁵⁾ Jednako zgodilo se je tudi s Svetinci in Gajovci. Toliko močnejše pa je dal sezidati grad v Ormožu in tudi v Zavračah lčen gradič postaviti.

Oženjen je bil dvakrat. S prvo soprogo, Katarino Meinburško⁶⁾, priženil je Lukež baron Sekelj precej denarja in tudi nekatere gradiče na Oger-skem in Hrvatskem. Ko mu je ta leta 1538. umrla, vzela je v zakon Katarino pl. Imbresi⁷⁾ ali Imbrimovič iz Krapine, s katero je dobil Krapino.

Vrh tega še je na Štajerskem nakupil mnogo zemljišč in podložnikov. Že dné 20. novembra 1534 je nadvojvoda Ferdinand potrdil kupno pogodbo, katero je njegov oče Jakob bil v nedeljo pred Jakobovim leta 1492. sklenil z Gašparjem Rogendorfskim in katero so hoteli nekateri iz poslednjega rodo-vine razveljaviti.⁸⁾

Leta 1555., na dan sv. Jurija, je od svaka Wolfa Engelbrehta Turjaškega v Schönbergu, dednega maršala na Kranjskem, kupil grad Wildhaus z

¹⁾ Muchar, Gesch. Steierrn., VIII., 393.

²⁾ Rokopis v graščini Slatina v Slavoniji.

³⁾ Muchar, l. c.

⁴⁾ Sim. Povoden, rokopis v dež. arhivu v Gracu.

⁵⁾ Slov. Gosp., 1887, št. 19.

⁶⁾ in ⁷⁾ Stadl, Ehren-Spiegel d. Herz. St.

⁸⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

vsemi pravicami in dohodki „samdt dem hoff Windtenau, auch die Lehenschaft der Pfarr an der Pulseh-kow vnd zu Sanndt Lorenzen“,¹⁾ v naslednjem letu pa je od benediktinskega opata pri Sv. Pavlu, Jakoba Pachlerja, kateremu je bil 6000 gld. posodil, dobil graščino Faal v zastavo.²⁾ Tudi runski opat Martin Duelacher moral si je leta 1556. od njega 7440 gld. izposoditi. Ker pa omenjene svote ni mogel, kakor je obljubil, v teku jednega leta vrniti, dobil je Lukež Sekelj vso dolino Söding od Pernave do Gaisthal-a v zastavo in opat je moral prodati več zemljiških davščin, da je zamogel zastavljena posestva zopet rešiti.³⁾

Dné 24. aprila 1558 je od Ane pl. Graben, soproge Bolfenka Hohenwarta, kupil več podložnikov v Ormožu in v Šalovcih in gaj višje Maribora „pey Prun“, kar je omenjena Ana bila po leta 1556. umrlem bratu Andreju podedovala.⁴⁾ Dné 26. junija 1559 mu je pa Viljem baron Herbersteinski in Hrastovski prodal nekatere v listini imenoma navedene podložnike v Cvetkovcih.⁵⁾

Lukež baron Sekelj je bil po tem takem zelo premožen, jeden izmed najbogatejših graščakov na spodnjem Štajerskem, in marsikateri graščak in prelat mu je precejšnjo svoto dolgoval. Še celo vladar Ferdinand si je dné 1. julija 1557 bil od njega izposodil 10.000 gld. „Rheinisch Müuz, gueter Lands-

¹⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

²⁾ J. Orožen, Das Bisthum u. d. Diöcese Lavant, I., 427.

³⁾ Mittheil. d. hist. V. f. Steierm., XXXVI., 130.

⁴⁾ in ⁵⁾ Rokopis v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

wehrung, jeden Gulden zu 15 Patzen oder 30 Kreuzer zu rechnen“, ter mu je dné 6. junija 1558 dal dolžno pismo,¹⁾ dné 1. febr. 1559 pa v odškodovanje še zagotovilo, da so za navedeni dolg nekateri prelati porok z vsem imetjem.²⁾ Zaradi te njegove radovoljnosti je kralj dné 11. novembra 1557 oprostil njegovo hišo v Ptujju vsake mitnine za vse, ki bodo vino ali žito iz nje izvažali.³⁾

Kakor oče Jakob, je tudi Lukež Sekelj ves čas svojega življenja svojem vladarju zvesto in udano služil in zlasti Ferdinand mu je bil kot svojemu svetovalcu vedno zelo naklonjen. Že dne 16. septembra 1524 mu je potrdil vse od prednikov Sekeljem dane pravice⁴⁾, a dne 6. junija 1838 mu je o priliki njegove poroke s Katarino pl. Imbresi poslal iz Vratislava v znak posebne naklonjenosti dragoceno darilo, namreč pitno posodo, šestdeset cekinov vredno.⁵⁾

Da je vladar do njega imel posebno zaupanje, pokazal je tudi v poznejših letih zlasti s tem, da mu je častne in velevažne službe podelil in vsako njegovo prošnjo rad uslišal.

Vsled vladarjevega ukaza z dne 19. maja 1540 morali so prebivalci ormoške okolice 4 milje na okrog priti pomagat, da je Lukež Sekelj zamogel

¹⁾ Rokopis v e. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

²⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 538 in 548.

³⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 559.

⁴⁾ Rokopis v e. kr. dvorni knjižnici na Dunaju.

⁵⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 437.

mesto in grad Ormož z nasipi in okopi dovolj utrditi.¹⁾

Takih in enakih priprav pa je bilo tudi zelo potrebno, kajti že l. 1541. se je med Turčijo in Ferdinandom unel nov boj. Kmalu je padla Buda Turkom v oblast in za njo je postala vsa zemlja med Tiso in Donavo turška.

Ferdinand, ki se je l. 1541. v vojnih zadevah mudil zdaj tu, zdaj tam, je dne 22. julija t. l. iz Dunajskega Novega mesta ukazal Lukežu Sekelju, naj takoj 300 konjikov nabere ter se ž njimi ali v Varaždin, ali pa v Nedelišče poda²⁾. Že avgusta t. l. je dirjal s svojim krdelom na Ogersko avstrijskim armadam v pomoč ter se je pri obleganju in osvojitvi Pečuha iz turške oblasti tako odlikoval, da ga je vladar dne 15. decembra t. l. imenoval poveljnika te trdnjave³⁾. A že v spomladi prihodnjega leta moral se je ogromni turški armadi umakniti in Pečuh sovražniku prepustiti. Podal se je v Ormož, kamor mu je vlada vsled njegove prošnje poslala mnogo različnega orožja⁴⁾.

Pa še na jesen tistega leta moral je Lukež Sekelj v Slavonijo za poveljnika vojnih čet, ki so se ob hrvatski meji zbirale, da bi združene s Hrvati turške navale odbijale. S tamošnjih gradov nastala je namreč slavonska krajina, v katero so vojake pošiljali Štajerci, od Kolpe do morja pa se je raztezala

---

¹⁾ ²⁾ ³⁾ in ⁴⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 454, 458 in 469.

hrvatska in primorska krajina s kranjskimi in hrvatskimi vojaki v gradovih¹⁾.

Kraljevi vojaški poveljnik v slavonski krajini, — „Capitaneus Regni“ je postal **L u k e ž S e k e l j**, ki je z vojaškimi svetovalci, katere so mu stanovi notranjih avstrijskih dežel priredili, zaukazoval ravno tako stanovskim vojakom, kakor tudi tem, katere je kralj vzdrževal. L. 1544. meseca marca so sicer štajerski deželni stanovi namesto njega imenovali **Jurija Wildensteinskega „lutenant-a“** v Slavoniji, a ko je bil ta vsled svoje prošnje z dne 12. novembra 1545, februarja 1546. iz službe izpuščen, prevzel je zopet **L u k e ž S e k e l j**, „Liber Baro in Ormosd“ tudi ovo službo²⁾. S svojim vplivom je dosegel, da je Koprivnica dne 30. avgusta 1546 kralju Ferdinandu zvestobo prisegla. Zato ga je kralj dne 22. decembra 1548 postavil stotnika. ne le v Koprivnici, ampak tudi pri sv. Juriju in v Prodaviču, katere gradove je bil ban Petru Kegleviču vzel. **L u k e ž S e k e l j** se je zavezal, vzdržavati pri Sv. Juriju upravnika, šest konjnikov, hišnega oskrbnika, pisalca, 18 strelcev in 6 stražnikov, v drugih dveh gradih pa primerno posadko. Za to je dobival na leto 2000 gld. plače³⁾.

Ko je l. 1547. tudi škof zagrebški, Miklavž III, Olah, več škofovskih gradov kralju Ferdinandu v oskrbovanje izročil, postavil je vladar nadzornika čez nje zopet **L u k e ž a S e k e l j a** z enim zastopnikom štajerskih deželnih stanov. Poveljnik posadke v Za-

1) Smičiklas, Povešt hrvatska, II., 45.

2) in 3) Mittheil. d. hist. Ver. f. St., XXXIX., 47 in 43.

grebu je postal Gregorij Myadszenthy — „servitor Luce Zekel gencium provinciarum hereditariarum regie Majestatis in Regno Selavoniae Capitanei“¹⁾).

Zadnjega decembra l. 1550. je cesar Ferdinand, ki se je takrat v Augsburgu mudil, ukazal, naj se Lukež u Sekelju pošljejo topi, puške in smodnik²⁾, a dne 27. septembra 1551 ga je — „in Ansehung seiner Schicklichkeit, Kriegserfahrenheit und aus besonderem Vertrauen“ imenoval poveljnika vseh vojaških načelnihstev v Slavoniji, da mejo slovenskih dežel pred turškimi navali in roparji brani³⁾).

Tudi l. 1555. najdemo Lukeža Sekelja in njegovega sina Jakoba med poveljniki deželne brambe, ki je vedno ob mejah stražila in utrjevala mesta in gradove.⁴⁾ Dne 16. junija t. l. pa se je z drugimi zastopniki s Štajerskega, Kranjskega in Koroškega udeležil shoda v Celju, kjer so Štajerci za turške potreščine dovolili ogromno svoto 108.372 gld. in od 100 gld. zemljiške davščine (Gült) po enega konjika. Ker pa to cesarju še ni zadostovalo, sklical je januarija l. 1556. deželni zbor na Dunaj. Deželni stanovi štajerski so med drugimi zastopniki izvolili za omenjeni zbor tudi Lukeža barona Sekelja⁵⁾, dasi so vedeli, da se v verskih zadevah nikakor z njimi ne vjema. Tam se je potegoval zlasti za slovenske dežele ter ni oporekal, ko

¹⁾ Mittheil. d. hist. Ver. f. St., XXXIX., 49.

²⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 506.

³⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 510.

⁴⁾ in ⁵⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 533 in 538.

je cesar za vojne potrebe od Štajercev zahteval zopet 170.000 gld. Nikakor pa ni odobral, kar so v verskem oziru zahtevali njegovi protestantski tovariši, ki so na vsak način hoteli deželo odtujiti katoliški veri. Zvest veri svojega blagega očeta se je z vso odločnostjo potegoval za njene pravice brez ozira na to, se li s tem večinoma luteranskim deželnim stanovom zameri ali ne. Zato pa ga je zelo žalostilo, da sta se njegova sina bila na Ogerskem kalvinizma navzela ter ga potem na slov. Štajerskem med prosto ljudstvo sejala.

Na Jakobovo l. 1564. umrl je njemu vedno naklonjeni cesar Ferdinand, kateremu je sledil sin Maksimilijan II. Ker so mu učitelji bili tajni pristaši Lutra, navzel se je že v mladosti krivovere, katero je tudi kot cesar podpiral.¹⁾ Spoznavši, da je proti Turkom treba močnega jeza, dovršil je že od njegovega očeta pričeto ustanovitev vojaške krajine, katere voditeljstvo je izročil najpred Ivanu Lenkoviču, dne 13. julija 1567 pa Lukežu Sekelju.²⁾ Pozneje je vojaško krajino nadzoroval in vodil cesarja Maksimilijana brat, štajerski nadvojvoda Karol II. Ta je vsled sklepa daželnega zbora že l. 1565. bil Lukežu Sekelju ukazal, naj kot ormoški graščak 12 konjikov in 61 pešcev strelcev za vojsko pripravi. To je tudi rad storil, saj je šlo za blagor domovine, kateri je še vedno nevarnost pred divjim Turčinom pretila.³⁾

¹⁾ Smičiklas, Poviest hrvatska, II., 53.

²⁾ Mittheil. d. hist. V. f. St., XXXIX., 87.

³⁾ Mittheil. d. hist. V. f. St., XXV., 93.

Vsled starosti in težav mnogoletnega vojaškega življenja je Lukež baron Sekelj v teku l. 1568. tako opešal, da se je moral, četudi s težkim srcem odpovedati mu priljubljeni vojaški službi. Podal se je v Ormož, kjer je oddaljen od bojnega hrupa v miru preživel zadnja leta.

Nadvojvoda Karol II. mu je dne 17. nov. 1569 še dovolil, da sme ves čas svojega življenja za svojo rabo in potrebo vsako leto na svoje stroške naročiti in brez vsake mitnine in carine, davka prosto pripeljati dati 25 „samb“ soli.¹⁾ Ker je njegov oskrbnik pri sv. Vidu začel mostovino pobirati, ukazala mu je dne 13. decembra 1569 vlada, naj jej izvirno listino dovoljenja predloži.²⁾

Tudi Lukež je pred svojo smrtjo l. 1574. zapustil lep spominek svojega usmiljenega in blagega srca v Ormožu, kajti s svojo oporoko z dne 10. julija 1573 je ondi ustanovil bolnišnico za 6 mož in žen. Pa zaradi pravnih, ki so po njegovi smrti med dediči nastale, bila je dotična ustanova še-le dne 21. maja 1578 tako izvršena, da je 12 revežev od ormoške graščine dobivalo hrano, oblačilo in za kurjavo potrebna drva. Ker so se pa poznejši lastniki graščine vseh dotičnih, 30.000 glđ. vrednih zemljišč polastili, je za uboge le malo ostalo. Sedaj dobivajo na leto vkup 216 glđ., torej vsak le

¹⁾ Rokopis št. 13.996 v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju. „Samb“ — Traglast für ein Saumthier — kar zamoreno tovarno živinče nesti.

²⁾ Registratura c. kr. namestnije v Gradcu.

18 gld., vse drugo si morajo z milodari in delom priskrbeti.¹⁾

Lukež baron Sekelj je s prvo soprogo, Katarino Meinburško imel troje otrok, namreč Katarino, Heleno in Jakoba, z drugo, Katarino pl. Imbresi pa le enega sina Mihaela.

Kakor javlja Mihael Sekelj dne 15. decembra 1575 vladi²⁾, imel bi vsled oporoke očeta Lukeža prevzeti Jakob očetovo zapuščino, a ker sta svaka v imenu svojih sprog Katarine in Helene ugovarjala, nastala je večletna pravda. Še-le l. 1578. so se dediči po posredovanju vlade pogodili in zapuščino med seboj razdelili. Toda iz dotičnih listin se ne dá prav posneti, kaj je kateri dobil, le toliko je gotovo, da je z Lukežem obledela Sekeljem zvezda slave; — njegovi otroci in vnuki, večinoma vsi kalvinci in luterani — so ubožali, vse zapravili in tudi v нравstvenem oziru propadli, kar je končno provzročilo popolni propad nekdanj tako slovite rodovine.

Lukeža Sekelja najstarejša hči Katarina je vzela nekega Ogra, Mihaela Perenija, po tega smrti pa Gašparja barona Draškoviča, graščaka v Ljutomeru, brata bivšega kardinala in nadškofa v Zagrebu, Jurija II. Draškoviča³⁾, ki je februvarija 1587 umrl.

¹⁾ Sim. Povoden in župnijska kronika v Ormožu.

²⁾ Izvirna listina v dež. arhivu v Gradcu.

³⁾ Stadl, Ehren-Spiegel d. Herz. St.

Njena sestra *Helena* je bila najprej poročena z Jurijem baronom Pögl, graščakom v Reifensteinu, s ko je on še v najlepši dōbi umrl, je vzela Rudigerja pl. Stahrenberga, ki je leta 1582. umrl ¹⁾.

Njuni brat *Jakob* baron *Sekelj*, rojen leta 1530., je odrasel spremljal očeta *Lukeža* kot vojaški častnik po Slavoniji in Ogerskem, kjer se je navzel kalvinizma ter postal strasten krivoverec. Ko se je leta 1560. oženil z *Zofijo* baronico *Herbersteinsko*, izročil mu je oče *Lukež Borlin* in ž njim združene *Zavrače*, potem še *Wildhaus* in gradič pri sv. Vidu. Ker je s poslednjim bila združena tudi vogtijska oblast čez cerkev sv. Vida, pošiljal je od leta 1565. tja navadno ogerske, a hrvaščine zmožne kalviniste za dušne pastirje. A ti so z vernim ljudstvom tako surovo ravnali, da se je bilo vsak čas bati krvave vstaje. Zato so njegovi dediči župnijo sv. Vida z vsemi dohodki dné 22. septembra 1592 za 3000 gld. prodali nekemu Hrvatcu z imenom: *Janže Tenevič*, ki se je tja preselil in župnijo s kapelani oskrboval. Pa kljubu temu, da je vse precēj obilne dohodke sam pobiral, ni kapelanom, ki so namesto njega delali, niti najmanjše plače privoščil. Zato pa ti tudi niso hoteli dalje rabotati in nobene božje službe več imeti. Razkačeno ljudstvo je zaradi tega hotelo posvetnega župnika ubiti, in *Bog vé*, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi ne bil še o pravem času odšel. Župnijo sv. Vida kupil je leta 1594. od

---

¹⁾ Stadl in H. Zedler, Grosses vollständiges Universal-Lexikon, LX., 1047.

njega brat Wolfa Ditrich-a Idungspeuškega, katerega hči Liza je bila s Friderikom, sinom Mihaela Sekelja, omežena. ¹⁾)

To so bile žalostne razmere, a provzročil nje je kalvin Jakob Sekelj. Jednaka se je godila tudi drugod, kjer je on gospodoval.

Novembra 1577 mu je vlada ukazala, naj v Zavračah napravi brod, kar je tudi storil, dasi je bil zelo zadolžen. ²⁾) Dne 25. februarija 1578 mu je umrla soproga Zofija, porojena baronica Herbersteinska, ki je pokopana v Ptuju v župnijski cerkvi. Tam ima nagrobni spomenik s sledečim napisom: „Hie ligt begraben die wolgeborne Fraw Fr. Sophia geborne Freyn von Herberstain des wolgebornen hern Jacoben Zakhel-s von Khevend hern zv Fridav geweste ehgegemael, die in Gott salliglich entschlaff. ist den 25. tag febr. im 1578 jar mit iren töchtern maria elisabeth etc.“

Po smrti svoje prve soproge se je Jakob Sekelj sicer poročil z Marjeto, hčerjo grofa Petra Erdödi-ja, a to njegove propasti ni zadržalo. Še slabše je gospodaril, in dasi je dne 23. junija 1579 Maksimilijanu Khüenburškemu v Brunnsee-u prodal grad „Payerdorf“ s kaplanijo vred in še nekatera druga posestva, kar jih je bil po prvi ženi podedoval, ni mogel slednjič niti davkov redno plačevati. Leta 1581. je bil 3829 gld. 1 šil. in 19 vin. štibre

¹⁾) „Slov. Gospodar“, 1887, šte. 19, oziroma listine v knezoškofjskem arhivu v Mariboru.

²⁾) Registratura e. kr. namestnije v Gradcu.

dolžan, zato je vlada februarija tistega leta prosila deželne stanove dovoljeuja, da ga sme rubiti.¹⁾

Nadaljnih sitnob rešila ga je leta 1583. smrt, a za grehe njegove morali so se pokoriti njegovi otroci.

M i h a e l, L u k e ž a S e k e l j a in Katarine pl. Imbresi sin, se je narodil leta 1540. Poročen z Lizo, hčerjo Adama barona Pögl-a v Reifensteinu, je po očetovi smrti vsled dogovora s sestrama in bratom prevzel med drugim Krapino in Ormož s Središčem. V Ormožu moral je februarija 1578 vsled vladnega ukaza napraviti brod.²⁾ Bil je istotako, kakor brat J a k o b, strasten privrženec kalvinizma, katerega je v sporazumljenju s sosednimi Zrinjskimi, ki so leta 1570. v Nedelišču ustanovili tiskarno za protestantske knjige, kajkavski pisane³⁾, širil zlasti v Središču, kjer je koncem 16. veka bilo le še 150 katoličanov.⁴⁾ Zato pa tudi kljubu temu, da se je bil precèj bogato oženil, ni imel blagoslova ter je moral jedno posestvo za drugim prodati. Dné 20. julija 1582 je prodal Boštjanu Grubnerju, meščanu v Ptuju, gorno ali vinsko desetino v Senežicah (Crisotten oder Zinesperg), v Sodinskem vrhu, Šardinjah, Bratonečicah, Podgorcih, Cvetkovskem vrhu (Maierhoffl Perg) na Preradu, Runču, v Vičancih in Seancih.⁵⁾ Dné 12. septembra tistega

¹⁾ Deželni arhiv v Gradcu.

²⁾ Registratura c. kr. namestnije v Gradcu.

³⁾ Bedekovič, „Natale solum s. Hieronymi“.

⁴⁾ Vizitacijski zapisnik v knezoškofijskem arhivu v Gradcu.

⁵⁾ Listina v deželnem arhivu v Gradcu.

leta pa je Andreju Khurma, prihodarju in oskrbniku ptujske graščine, prodal 27 štrtinjakov gorne v sledečih vrhah: V Senežicah, Ruemancih, Rakovcih, Koračici, Kostanjovju, Vičancih, Ločkem vrhu, Zavskem vrhu, na Seniku, Runču, v Hranjigovcih, Peršetineh, na Gradišču, na Malovini, na Kamenščaku in v Ivanjkovskem vrhu, potem dva nagornjaka, namreč Jurija Kukeca in Valentina Balažiča ¹⁾).

Kér so nedoletni otroci Jakob a Sekelja imeli nekaj dedščine po očetu dobiti od strijea Mihaela, bil je strah jerobov Žige barona Herbersteinskega in Maksimilijana Khüenburškega vsekako opravičen, da utegne po letih v zgubo iti še to, kar jim je oče bil zapustil. Zato sta se tako dolgo potegovala, da je Mihael Sekelj dné 1. maja 1585 otrokom zapisal grad Windenau, katerega sta jeroba v oskrbovanje vzela ²⁾).

Pa vedno rastoči dolgovi so zahtevali še več žrtev. Zato je njegova soproga Liza morala dné 12. januarija 1589 prodati Otonu in Karolu Teuffenbach-skemu še graščino Reifenstein, katero je bila po očetu Adamu Pögl-u podedovala, in potem Sturmayer-jeve dedščine pri Obdach-u. Tudi dné 25. avgusta 1594 je ista nekatera k ormoški graščini spadajoča posestva pri Grottenhof-u blizu Lipnice prodala Matevžu Amonu „von Ammonsegg“ ³⁾).

Leta 1595. se je Mihael Sekelj mudil v Krapini ter je dné 20. marca t. l. potrdil Središča-

¹⁾ ²⁾ in ³⁾ Listine v deželnem arhivu v Gradcu.

nom vse svoboščine, katere jim je bil njegov ded Jakob že dné 14. marca 1494 podelil.¹⁾ V dotični listini se imenuje: „Herr zu Fridau und Kraping, Röm. Kais. Mays. Rath, Obrister zu Zathmar samt derselben zugethanen Granz und Flecken jenseits der Teissa.“ Tudi v drugih listinah je koncem šestnajstega veka naveden kot poveljnik trdnjave Szathmar na Ogerskem. Ko pa je početkom leta 1603. Erdeljska zoper cesarja vstala, poslal je cesar Rudolf II. Davida Ungnada in Mihaela Sekelja tje, da napravita mir.²⁾ Zato je isti cesar dné 5. februarja 1603 pisal Martinu Pethe-ju Hetheskemu, nadškofu v Kaloči in oskrbniku škofije v Rabi svojemu svetovalcu in namestniku, kakor tudi drugim magnatom, naj Mihaela Sekelja, poveljnika v Szathmaru, ki je v državnih zadevah odšel na Erdeljsko, za čas njegove odsotnosti oprostijo vsake službe.³⁾

Pa še v tistem letu je umrl najbrž na Erdeljskem, zapustivši vdovo Lizo in sina Friderika. Poslednji je oženjen z Lizo pl. Idungspeug, živel deloma v Ormožu, deloma pa v Krapini. Dné 18. avgusta 1603 spričuje z listino, pisano v Krapini, da mu je rajni nadvojvoda Karol bil 4000 gld. daroval.⁴⁾ Dné 7. decembra 1612 je Janezu Meilgräberju v

¹⁾ Izvirna listina na pergamenu v Središču.

²⁾ Meynert, *Gesch. Oesterr.*, V., a., 261, in *Krones, Geschichte Oesterr.*, III., 351 in 352.

³⁾ Pettenegg, *Die Urkunden d. Deutsch-Ordens-Central-archives*, I., 669.

⁴⁾ Listina v dež. arhivu v Gradcu.

Braneku (von Maillegg) prodal več zemljišč z 230 gld. gosposke davščine (Herrengült).¹⁾

Friderik Sekelj je umrl brez otrok.

Jakob mlajši, sin Lukeža barona Sekelja, je s prvo soprogo, Zofijo baronico Herbersteinsko, imel pet otrok, namreč Heleno, Marijo, Lizo, Jurija in Karola, z drugo, Marjeto grofico Erdödi, pa Miklavža.²⁾

Helena se je omožila z Jurijem Stubenberškim, graščakom v Vurbergu, s katerim se je v dōbi proti-reformacije leta 1629. preselila na Nemaško³⁾ ter je ondi umrla..

Njuni sestri Marija in Liza ste mladi umrli ter počivate z materjo v Ptujski cerkvi.

Jurij, najstarejši sin Jakoba Sekelja, se je narodil leta 1563. Ko je leta 1587. postal polnoleten, se je oženil z Zofijo baronico Pereni ter prevzel od jerobov očetovo zapuščino. Bil je istotako slab gospodar ter je kot jerob svojih maloletnih bratov Karola in Miklavža zaporedoma prodaval, kar jim je oče Jakob bil zapustil. Dné 12. marca 1587 je prodal Wolfu Viljemu baronu Herbersteinskemu grad Windenau, obdačen z 110 gld. 9 kr. in 1 vin. gosposke davščine (Herrengült), dné 10. aprila t. l. pa Urbanu Kopinekemu neko manjše posestvo. Čez pet mesecev (12. septembra 1587) je Caharija Schneeweiss kupil od njega grad Kozje (Trakhenburg im Viertel Cilli) s 109 gld. 7 šil. in 5 vin. go-

¹⁾ Listina v dež. arhivu v Gradcu.

²⁾ Stadl, Ehren-Spiegel d. Herz. St.

³⁾ Sifria 1843.

sposke davščine, dne 17. junija 1588 pa Jurij Kristof baron Herbersteinski grad Wildhaus z 249 $\frac{1}{2}$ gld. „Herrengült“. ¹⁾

Kmalu potem je isti baron Herbersteinski kupil od njega tudi Borl.

Ker mu je jedini sin Jakob umri že kot otrok, podedoval je po njegovi smrti leta 1590. Ormož s Središčem in nekaj zemljišč njegov brat Karol, ki pa je Ormož takoj baronu Herbersteinskemu prodal.

Oženjen z Ano baronico Keglevič je Karol Sekelj imel četvero otrok, namreč Mihaela, Petra, Janeza Jurija in Franca Žigo ter je umrl leta 1606., zapustivši mnogo dolgov. Zaradi tega vdova Ana z nedoraslimi otroci ni mogla izhajati ter je delala vsepovsodi nove dolgove. Dne 1. januarija 1607 jej je Peter Draškovič, baron v Trakoštanju, Klenovniku in Ljutomeru posodil 3000 gld., dne 2. aprila 1608 Vincencij Perger, trgovec v Varaždinu, 10.167 gld. 30 kr., dne 20. aprila 1610 pa admontski opat Janez 1000 gld. ²⁾

Umrla je dne 14. septembra 1616 v Ptujju ter je s svojim 22. septembra 1612 preminolim sinčekom Janezom Jurijem v tamošnji župnijski cerkvi pokopana. Ondi se nahaja vzdana marmornata plošča z napisom: „Anno Christi 1616 den 14. Septembris starb die wolgeborne Fraw Fraw Anna Zakhlin, herrin wittib, eine geborne Keglevitschin, Freyherrin vndt ligt alhie bey S. Annae altar begraben bey iren lieben sonu herrn Johan

¹⁾ in ²⁾ Listine v dež. arhivu v Gradcu.

Georgn Zakhl von Kevent, herrn zu Fridaw, welcher selicklich gestorben den 22. Septembr. anno 1612 in den 14. Jar seines alters. Gott wolle innen genedig sein. Requiescant in pace. Amen.“

Najmlajši sin Jakoba Sekelja z Marjeto grofico Erdödi, Miklavž, je bil zelo neusmiljenega srca. Do podložnikov osoren, trdosrčen in surov, je žalostno končal. Leta 1610. so ga kmetje v Ljutomerskih goricah ubili.¹⁾

Vse sinove Karola Sekelja je preživel Franc Žiga, poslednji Sekelj na slov. Štajerskem. Oženjen z Barbaro Črnomeljsko je posedal Meretince, Veliki Kog in graščino Ljutomer ali Doljni grad. Poslednjega moral je že pred materino smrtjo izročiti Petru baronu Draškoviču. V neki listini z dné 1. maja 1628 javlja, da je kakor zemljiški gospod dal brambeno pismo Marjeti, vdovi rajnega Urbana Križaniča in njenim dedičem za vinograd v Adrijanskem vrhu.²⁾

Iz poznejšega njegovega življenja nam je le to znano, da je dné 4. oktobra 1635 „propter mit Mathiasen Jernella Eheweib verübten Raptus vnd adulterium vnd dadureh verursachten Abortus“ bil sicer „aus sonderbaren Gnaden a poena ordinaria“ oproščen, a vsekako obsojen, da mora kazni v trdnjavi v Rabi z jednoletnim zaporom na lastne troške odslužiti in služabnike sam plačati.³⁾

¹⁾ Stadl, Ehren-Spiegel d. Herz. St.

²⁾ Pettenegg, Die Urkunden d. Deutsch-Ordens-Centralarchives, I., 682.

³⁾ Listina v dež. arhivu v Gradcu.

Po odsluženi kazni je nekaj časa živel v Mere-
tincih, potem pa se je klatil po Ogerskem, kjer je
leta 1645. končal življenje. Ž njim je rodovina Se-
keljev na slov. Štajerskem izumrla.

Njegova soproga Barbara, roj. „Herrin von
Tschernembl“ je potem dné 24. maja 1652 Mere-
tince in Veliki Kog z 35 gld. gosposke davščine pro-
dala Janezu Maksimilijanu grofu Herbersteinskemu
v Neubergu in Hrastovcu.¹⁾

Trdi se, da ob Blatnem jezeru še živé nekateri
manj premožni Sekelji, najbrž potomci Miklavža
Sekelja. Ti posedajo bajè srebrno kupo, katero je
kralj Matjaž bil svojemu vojskovodji Jakobu Se-
kelju v spomin na razdejanje Borla podaril. Ova
kupa, kelihu podobna, ima napis: „Mathias, rex
Hungariae in sempiternam memoriam dirrutae arcis
Borl 1481.“²⁾

Sploh pa tudi o Sekeljih velja beseda kra-
ljevega pesnika: „Iztrebljeni bodo, kateri hudobno
ravnajo, ti pa, kateri se v Gospoda zanašajo, bodo
podedovali deželo. Še malo in več ne bo hudob-
nega; iskal boš njegovega mesta, pa ga ne boš
našel.“ (Ps. 36, 9 in 10.)

¹⁾ Listina v dež. arhivu v Gradcu.

²⁾ Poročilo Fr. Krambergerja, bivšega oskrbnika na Sla-
tini v Slavoniji.

Rodoslovno drevo Sekeljcev.

Janez Vojk Buti im Elizabeta Morznaj

J. soproga Blaža Sekelja
† 5. sept. 1449

Ivan Hunyadi
† 23. jul. 1456

Kralj Matjaž
* 27. marca 1443
† 6. apr. 1490

Janez
ban slavonski
† 19. okt. 1448

Tomaž
prijor v Varni

Emerik

Jakob
* 1446

Eleonora
omoz. Thurocz

Urša
omoz. Ramber

Pudencijana

Miklavž

Štefan

Cecilija

prošč v Ostrogornu

Benedikt

Liza
redov. v Badi
† 1495

Katarina
† 1495

Suzana
omoz. Turjašič

Franc
† 1497

Lukež
† 1574

Eustabla
† 1497

Barbara

I. sopr. Katar. Meimburg II. sopr. Katar. Imbrasi

Jakob
* 1430

I. sopr. Mih. Pereni
† 1588 II. sopr. Gasp. bar. Drašković

Katarina

I. sopr. Mih. Pereni
† 1588 II. sopr. Gasp. bar. Drašković

I. sopr. Jurij bar. Pögl

II. sopr. Sand. pl. Stahrenberg

Helena

Mihael
* 1510
† 1608

I. sopr. Zofija bar. Herberstein
† 25. febr. 1578

II. sopr. Marjeta prof. Erdödi
Miklavž, 1510 od knetov ađič

Helena

Mihael
* 1510
† 1608

ožen. z Lizo bar. Pögl
Friderik

ožen. z Lizo pl. Kaunspeng

Helena
omoz. Stabenberg ožen. z Ado bar. Kepljevič
† 14. sept. 1616

Karol

Marja

Liza

Jurij
* 1563
† 1590

ožen. z Zofijo bar. Pereni

Mihael

Peter

Janez Jurij
† 22. sept. 1612

Franč Žiga
† 1645

Jakob

ožen. z Barbaro pl. Črnomej ugal kot otrok